

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТА АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГРУНТІВ

Долгачова А.С., здобувач вищої освіти,
Миколаївський національний аграрний університет

Ґрунти – це природні утворення, яким властива родючість – здатність забезпечувати рослини речовинами, необхідними для їх життєдіяльності, а також накопиченими водою та повітрям. Ґрунти – багатофункціональні системи, що мають важливе екологічне значення. Вони виконують такі основні функції: середовище існування; акумулятор і джерело речовини та енергії для організмів; проміжний ланцюг між біологічним і геологічним кругообігами; захисний бар'єр; умови для нормального функціонування біосфери загалом.

Ці функції ґрунтів утворюють їх екологічний потенціал.

Екологічний потенціал території – здатність природного середовища відтворювати певний рівень якості протягом тривалого часу. На думку деяких авторів, екологічний потенціал – це сукупність речовинно-енергетичних ресурсів та властивостей екосистем, що забезпечують її максимально можливі структурно-функціональні параметри (енергетичні, біогеохімічні, середовищні) і корисні функції (захисні, продуктивні, рекреаційні, ресурсні, естетичні), котрі можуть бути використані людиною.

Термін "екологічний потенціал" може бути використаний виключно для характеристики первинних (корінних) екосистем. Але великі площі земної поверхні зайняті вторинними, зміненими людиною, штучно створеними і піонерними екосистемами. У зв'язку з цим постає потреба оцінювати також їхні потенціальні можливості та величини їх відхилень від екологічного потенціалу корінної екосистеми, на місці якої вони виникли та існують. Для цього запропоновано використовувати поняття "вторинний потенціал екосистеми".

Вторинний потенціал екосистеми слід розуміти як сукупність її речовинно-енергетичних ресурсів і властивостей, сформованих під впливом господарської діяльності, яка визначає теперішні структурно-функціональні параметри і корисні функції цієї екосистеми. Основними критеріями для визначення екологічного потенціалу та вторинного потенціалу екосистем є:

- загальна біопродуктивність екосистеми і запаси в ній біотичної продукції як результат реалізації речовинно-енергетичного потенціалу певної ділянки земної поверхні та генетично зумовлених властивостей компонентів біогеоценозу – визначається за показниками кількості продукції на одиниці площі, виробленої за одиницю часу;

- загальна енерготрансформаційна (енергетична) здатність екосистеми – визначається за показниками кількості енергії, накопиченої в екосистемі на одиниці площі за одиницю часу або кількості енергії, накопиченої на одиниці площі;

- загальна водотрансформаційна здатність екосистеми – визначається за показниками кількості опадів, трансформованих екосистемою на одиниці площі за одиницю часу.

Важливою складовою екологічного потенціалу є агроекологічний потенціал, тобто здатність ґрунтів виконувати функцію сільськогосподарських угідь, створювати оптимальні умови для росту і розвитку сільськогосподарських рослин, а також підтримувати екологічну рівновагу в агроландшафтах і природному середовищі. Агроекологічний потенціал ґрунтів визначається за такими головними показниками:

- потужність гумусного шару ґрунту;
- вміст поживних речовин (фосфор, калій);
- рівень і мінералізація ґрунтових вод;
- біотичний потенціал або біопродуктивність земельних угідь;
- стійкість ґрунтів до забруднення;
- забрудненість радіонуклідами, пестицидами і мінеральними добривами з урахуванням природних особливостей ґрунтів;

- несприятливі природно-антропогенні процеси.

Науковий керівник – Мельник І.О., канд. екон. наук, доцент, кафедра економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Даніч В.В., здобувач вищої освіти,

Миколаївський національний аграрний університет

У ХХІ ст. виживуть лише ті держави, які матимуть достатні сили та засоби, а головне волю до подальшого існування.

До основних напрямів забезпечення національної безпеки в екологічній сфері відповідно з Законом України «Про основи національної безпеки України» належать:

- здійснення комплексу заходів, які гарантують екологічні/ безпеку ядерних об'єктів і надійний радіаційний захист населення та довкілля, зведення до мінімуму впливу наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;
- впровадження у виробництво сучасних, екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій, підвищення ефективності використання природних ресурсів, розвиток технологій переробки та утилізації відходів;
- поліпшення екологічного стану річок України, насамперед басейну р. Дніпро, та якості питної води;
- запобігання забрудненню Чорного та Азовського морів і поліпшення їх екологічного стану;
- стабілізація та поліпшення екологічного стану в містах і промислових центрах Донецько-Придніпровського регіону;